



## BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHILARIDA KREATIV SALOHİYATNI TAKOMILLASHTIRISH PROFESSOGRAMMASI

*Saidova G.H.*

*Toshkent davlat pedagogika universiteti dotsenti, (PhD)*

**Tayanch soʻzlar:** kreativ salohiyat, kreativlik, ta'lim, innovatsion yondashuvlar, interaktiv oʻyinlar, professogramma, nazariy bilimlar, amaliy mashgʻulotlar.

**Ключевые слова:** творческий потенциал, творчество, образование, инновационные подходы, интерактивные игры, учебная программа, теоретические знания, практика.

**Key words:** creative potential, creativity, education, innovative approaches, interactive games, curriculum, theoretical knowledge, practical training.

### **РЕЗЮМЕ:**

Zamonaviy ta'lim tizimi o'zgaruvchan va dinamik muhitda rivojlanmoqda. Bugungi kunda ta'lim jarayonida kreativlik, innovatsion fikrlash va muammolarni hal qilish qobiliyati o'qituvchilar uchun muhim ahamiyatga ega. Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilari o'z o'quvchilarida kreativ salohiyatni rivojlantirish uchun o'zlari ham kreativ bo'lishlari zarur. Ushbu maqolada bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kreativ salohiyatni takomillashtirishga qaratilgan professogramma haqida ma'lumotlar berilgan.

### **РЕЗЮМЕ:**

Современная система образования развивается в меняющейся и динамичной среде. Креативность, инновационное мышление и навыки решения проблем сегодня важны для учителей в образовательном процессе. Будущим учителям начальной школы необходимо самим проявлять творческий подход, чтобы развивать творческий потенциал своих учеников. В данной статье представлена информация о профессиональной программе, направленной на повышение творческого потенциала будущих учителей начальной школы.

### **SUMMARY:**

The modern education system is developing in a changing and dynamic environment. Creativity, innovative thinking and problem-solving skills are important for teachers in the educational process today. Future elementary school teachers need to be creative themselves in order to develop creative potential in their students. This article provides information about the professional program aimed at improving the creative potential of future elementary school teachers.

**Kirish.** Ta'lim – har bir jamiyatning rivojlanishida muhim rol o'ynaydigan jarayon. Bu jarayon nafaqat bilim berish, balki shaxsni tarbiyalash, uning fikrlash qobiliyatini rivojlantirish va jamiyatga foydali fuqaro sifatida tayyorlashni



o'z ichiga oladi. Ta'lim tizimi orqali insonlar nafaqat bilim olishadi, balki o'zlarining shaxsiy va ijtimoiy qobiliyatlarini ham rivojlantiradilar. Ta'limning asosiy maqsadi – o'quvchilarga bilim berish, ularni muammolarni hal qilishga o'rgatish va ularning shaxsiy rivojlanishlariga yordam berishdir. Ta'lim jarayonida o'quvchilar nafaqat nazariy bilimlarni, balki amaliy ko'nikmalarni ham egallashadi. Bu esa ularni kelajakda muvaffaqiyatli faoliyat yuritishlari uchun zarur bo'lgan asosiy qobiliyatlar bilan ta'minlaydi. Ta'lim jarayoni davomida o'quvchilar o'z fikrlarini erkin ifoda etishni, tanqidiy fikrlashni va ijodkorlikni rivojlantirishni o'rganadilar.

Adabiyotlar tahlili va tadqiqot metodologiyasi .Kreativlik ta'lim jarayonida muhim rol o'ynaydi. O'quvchilarning o'z fikrlarini erkin ifoda etishlari, yangi g'oyalar yaratishlari va muammolarni innovatsion usullar bilan hal qilishlari kreativlikka bog'liq. O'qituvchilar o'z o'quvchilariga kreativ fikrlashni o'rgatish orqali ularning o'ziga xos qobiliyatlarini rivojlantirish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Shuning uchun, bo'lajak o'qituvchilar uchun kreativ salohiyatni oshirishga qaratilgan ta'lim dasturlari zarur. Kreativ salohiyatni takomillashtirish professogrammasi bir nechta asosiy yo'nalishlardan iborat. Nazariy bilimlarni oshirish muhimdir. O'qituvchilarga kreativlik nazariyasi, uning asosiy tushunchalari va rivojlanish bosqichlari haqida ma'lumot berish kerak. Bu nazariy bilimlar o'qituvchilarga kreativ fikrlashni o'z faoliyatlarida qanday qo'llashni tushunishga yordam beradi. Nazariy bilimlar o'qituvchilarga kreativlikni tushunish va uni o'z o'quvchilariga o'rgatish uchun zarur bo'lgan asosiy tushunchalarni taqdim etadi. Amaliy mashg'ulotlar o'tkazish muhimdir. O'qituvchilarni kreativ fikrlash va innovatsion yondashuvlarni rivojlantirish uchun amaliy mashg'ulotlar o'tkazish zarur. Bu mashg'ulotlar o'qituvchilarning kreativ fikrlashlarini rivojlantirishga, yangi g'oyalarni yaratishga va muammolarni hal qilishda innovatsion yondashuvlarni qo'llashga yordam beradi. Amaliy mashg'ulotlar davomida o'qituvchilar turli xil kreativ texnikalarni o'rganadilar va ularni o'z faoliyatlariga tatbiq etish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Guruh ishlari o'qituvchilarni bir-biridan o'rganishlari va yangi g'oyalarni birgalikda ishlab chiqishlariga imkon yaratadi. Guruh ishlari kreativ fikrlarni rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. O'qituvchilar guruhda ishlash orqali o'zaro fikr almashish, tajriba va g'oyalar bilan bo'lishish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu jarayon o'zaro hamkorlikni rivojlantiradi va o'qituvchilarning kreativ salohiyatlarini oshirishga yordam beradi. Loyihalar tayyorlash ham kreativ salohiyatni rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. O'qituvchilarni kreativ salohiyatlarini oshirish uchun loyihalar tayyorlashga jalb qilish, ularning o'z g'oyalarini amalga oshirish, yangi yechimlar topish va o'z fikrlarini ifoda



etish imkoniyatini beradi. Loyihalar o'qituvchilarga o'z g'oyalari amalga oshirish va o'z salohiyatlarini rivojlantirishda yordam beradi. Loyihalar davomida o'qituvchilar o'zaro hamkorlikda ishlash, muammolarni hal qilish va kreativ yechimlar topish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Muhokama va natijalar. Innovatsion texnologiyalarni o'qituvchilar tomonidan qo'llash ham kreativ salohiyatni oshirishda muhimdir. Zamonaviy texnologiyalar, onlayn platformalar va multimedia vositalari o'qituvchilarga yangi g'oyalarni yaratish va o'z o'quvchilariga taqdim etishda yordam beradi. Innovatsion texnologiyalar o'qituvchilarning kreativ fikrlashlarini rivojlantirishga yordam beradi va ta'lim jarayonini yanada qiziqarli va samarali qiladi. Kreativ salohiyatni baholash uchun turli metodlarni qo'llash mumkin. O'qituvchilarning kreativligini baholashda o'z-o'zini baholash, hamkasblar baholashi, o'quvchilarning fikri va loyiha natijalari kabi usullarni qo'llash mumkin. O'z-o'zini baholash orqali o'qituvchilar o'z kreativ salohiyatlarini baholashlari, o'z g'oyalari va ishlarini tahlil qilishlari mumkin. Hamkasblar baholashi o'qituvchilar bir-birlarining kreativ ishlarini baholashlari va fikrlarini bildirishlariga imkon yaratadi. O'quvchilarning fikri esa o'qituvchilarning kreativ salohiyatlarini baholashda muhim ahamiyatga ega. Loyiha natijalari ham baholash mezonini bo'lishi mumkin. Natijada, bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kreativ salohiyatni takomillashtirish professogrammasi o'z ichiga nazariy bilimlar, amaliy mashg'ulotlar, guruh ishlari, loyihalar va innovatsion texnologiyalarni o'z ichiga oladi. Ushbu professogramma orqali o'qituvchilar o'z kreativ salohiyatlarini rivojlantirib, o'z o'quvchilarida ham kreativ fikrlash va muammolarni hal qilish qobiliyatlarini shakllantirishlari mumkin. Kreativlik nafaqat ta'lim jarayonida, balki hayotning boshqa sohalarida ham muhimdir. Bo'lajak o'qituvchilar o'zlarining kreativ salohiyatlarini oshirish orqali nafaqat o'z faoliyatlarini, balki o'z o'quvchilarining ta'lim jarayonini ham yanada samarali qilishlari mumkin. Bu esa, o'z navbatida, jamiyatda kreativ fikrli, innovatsion va raqobatbardosh avlodni shakllantirishga xizmat qiladi. Ushbu professogramma bo'lajak o'qituvchilarni kreativ salohiyatlarini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega bo'lib, ularning o'z faoliyatlarida muvaffaqiyatli bo'lishlariga yordam beradi. Ta'lim tizimida kreativlikni rivojlantirish, o'z navbatida, jamiyatning rivojlanishiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Kreativ fikrlash va innovatsion yondashuvlarni o'z ichiga olgan ta'lim jarayoni, o'qituvchilarning o'z o'quvchilariga taqdim etadigan bilim va ko'nikmalarini yanada boyitadi. Kreativ salohiyatni takomillashtirish professogrammasi, o'qituvchilarning o'z-o'zini rivojlantirishlariga, yangi g'oyalarni yaratishlariga va o'z o'quvchilariga ta'lim berishda innovatsion



yondashuvlarni qo'llashlariga yordam beradigan muhim vosita sifatida xizmat qiladi. O'qituvchilar o'zlarining kreativ salohiyatlarini oshirish orqali o'z o'quvchilarining ta'lim jarayonini yanada qiziqarli va samarali qilishlari mumkin. [1]

Kelajakda ta'lim tizimida kreativlik va innovatsion fikrlashning ahamiyati yanada ortadi. Shuning uchun, bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kreativ salohiyatni takomillashtirish professogrammasi, ularning professional rivojlanishlari uchun zaruriy element bo'lib qoladi. O'qituvchilar o'zlarining kreativ salohiyatlarini oshirish orqali nafaqat o'z faoliyatlarini, balki o'z o'quvchilarining ta'lim jarayonini ham yanada samarali qilishlari mumkin. Bu esa, o'z navbatida, jamiyatda kreativ fikrli, innovatsion va raqobatbardosh avlodni shakllantirishga xizmat qiladi. Natijada, bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kreativ salohiyatni takomillashtirish professogrammasi, ta'lim jarayonini yanada qiziqarli va samarali qilish, o'qituvchilarning professional rivojlanishini ta'minlash va o'quvchilarda kreativ fikrlash va innovatsion yondashuvlarni shakllantirish uchun muhim vosita bo'lib xizmat qiladi. O'qituvchilarning kreativ salohiyatlarini oshirish, kelajak avlodni ta'lim berish jarayonida muvaffaqiyatli bo'lishlariga yordam beradi va jamiyat rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. [2]

Zamonaviy ta'lim tizimi o'zgaruvchan va murakkab muhitda rivojlanmoqda. Ta'lim jarayonida kreativlik, innovatsion fikrlash va muammolarni hal qilish qobiliyati o'qituvchilar uchun muhim ahamiyatga ega. Boshlang'ich sinf o'qituvchilari o'z o'quvchilarida kreativ salohiyatni rivojlantirish uchun o'zlari ham kreativ bo'lishlari zarur. Xorij tajribasi bu borada muhim manba hisoblanadi, chunki ko'plab mamlakatlar o'z ta'lim tizimlarida kreativlikni rivojlantirishga qaratilgan innovatsion yondashuvlarni qo'llashmoqda. Xorijda kreativlikni rivojlantirishga qaratilgan bir qator ta'lim dasturlari va yondashuvlari mavjud. Misol uchun, Finlyandiya ta'lim tizimi o'zining innovatsion yondashuvlari bilan mashhurdir. Finlyandiya o'qituvchilarga o'z darslarini tashkil etishda katta erkinlik beradi. Bu erkinlik o'qituvchilarga o'z kreativ fikrlashlarini rivojlantirish va o'z o'quvchilariga qiziqarli va samarali ta'lim berish imkonini beradi. Finlyandiya o'qituvchilari o'z darslarini interaktiv va amaliy mashg'ulotlar bilan boyitishadi, bu esa o'quvchilarning kreativ fikrlashini rag'batlantiradi. Shuningdek, Finlyandiya ta'lim tizimida o'qituvchilarni tayyorlash jarayonida kreativlikka alohida e'tibor qaratiladi. O'qituvchilarni tayyorlashda pedagogik metodlar, psixologiya va kreativlik nazariyasi bo'yicha chuqur bilim beriladi. O'qituvchilar o'zlarining kreativ salohiyatlarini oshirish uchun turli xil treninglar va seminarlar o'tkazadilar. Bu



jarayon o'qituvchilarning o'z fikrlarini erkin ifoda etishlariga, yangi g'oyalar yaratishlariga va o'z o'quvchilariga kreativ fikrlashni o'rgatishlariga yordam beradi. Bundan tashqari, AQSh ta'lim tizimida ham kreativlikni rivojlantirishga qaratilgan bir qator dasturlar mavjud. AQShda o'qituvchilarni tayyorlashda kreativ fikrlash, muammolarni hal qilish va innovatsion yondashuvlarni qo'llashga alohida e'tibor qaratiladi. O'qituvchilar o'z darslarida STEAM (fan, texnologiya, muhandislik, san'at va matematika) yondashuvini qo'llash orqali o'quvchilarning kreativ salohiyatlarini rivojlantirishga intilishadi. STEAM yondashuvi o'quvchilarga turli fanlar o'rtasida bog'lanish o'rnatishga yordam beradi va ularni kreativ yechimlar topishga undaydi. AQShda ham o'qituvchilarni tayyorlashda amaliy tajriba muhim ahamiyatga ega. O'qituvchilar o'z darslarida amaliy loyihalarni amalga oshirish orqali o'quvchilarini kreativ fikrlashga rag'batlantiradilar. O'qituvchilar o'z o'quvchilariga real hayotdagi muammolarni hal qilishda yordam berish orqali ularning kreativ salohiyatlarini oshirishga intilishadi. Buning uchun o'qituvchilar o'z darslarini interaktiv, amaliy va qiziqarli qilishga harakat qiladilar. Yevropa mamlakatlarida ham kreativlikni rivojlantirishga qaratilgan ko'plab dasturlar mavjud. Masalan, Germaniya ta'lim tizimida o'qituvchilarni tayyorlashda kreativ yondashuvlarga katta e'tibor beriladi. O'qituvchilar o'z darslarida o'quvchilarni yaratishga, yangi g'oyalar ishlab chiqishga va o'z fikrlarini erkin ifoda etishga rag'batlantiradilar. Germaniya ta'lim tizimida o'qituvchilar o'z o'quvchilariga muammolarni hal qilishda kreativ yondashuvlarni qo'llashni o'rgatish uchun turli xil metodlarni qo'llaydilar. Shuningdek, Yaponiyada ham kreativlikni rivojlantirishga qaratilgan yondashuvlar mavjud. Yapon ta'lim tizimida o'qituvchilar o'z o'quvchilarini yaratishga va innovatsion fikrlashga undaydilar. Yaponiyada o'qituvchilar o'z darslarida guruh ishlari, loyihalar va amaliy mashg'ulotlarni qo'llash orqali o'quvchilarining kreativ salohiyatlarini oshirishga intilishadi. O'qituvchilar o'z o'quvchilariga o'z fikrlarini erkin ifoda etish imkoniyatini berish orqali ularning kreativ fikrlashlarini rivojlantiradilar.[3]

Kreativlikni rivojlantirishda xorij tajribasidan olingan darslar ko'p. O'qituvchilarga o'z darslarini tashkil etishda erkinlik berish muhimdir. O'qituvchilar o'z kreativ fikrlashlarini rivojlantirish va o'z o'quvchilariga qiziqarli ta'lim berish uchun erkin ishlash imkoniyatiga ega bo'lishlari kerak. O'qituvchilarni tayyorlash jarayonida kreativlikka alohida e'tibor berish zarur. O'qituvchilarga kreativ fikrlash, muammolarni hal qilish va innovatsion yondashuvlarni qo'llash bo'yicha chuqur bilim berish o'z o'rnida muhimdir.[4]

Amaliy tajriba va interaktiv darslar o'tkazish muhimdir. O'qituvchilar o'z darslarida amaliy mashg'ulotlar, guruh ishlari va loyihalarni qo'llash



orqali o'quvchilarini kreativ fikrlashga rag'batlantiradilar. O'qituvchilar o'z o'quvchilariga real hayotdagi muammolarni hal qilishda yordam berish orqali ularning kreativ salohiyatlarini oshirishga intilishlari kerak. Shuningdek, innovatsion texnologiyalarni ta'lim jarayonida qo'llash ham kreativlikni rivojlantirishda muhimdir. Zamonaviy texnologiyalar, onlayn platformalar va multimedia vositalari o'qituvchilarga yangi g'oyalarni yaratish va o'z o'quvchilariga taqdim etishda yordam beradi. Innovatsion texnologiyalar o'qituvchilarning kreativ fikrlashlarini rivojlantirishga yordam beradi va ta'lim jarayonini yanada qiziqarli va samarali qiladi.[5]

Natijada, bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini kreativ salohiyatini oshirishda xorij tajribasi muhim ahamiyatga ega. Xorijda qo'llanilayotgan innovatsion yondashuvlar, ta'lim metodlari va amaliy tajribalar o'z o'rnida bo'lajak o'qituvchilar uchun qimmatli manba hisoblanadi. O'qituvchilar o'zlarining kreativ salohiyatlarini oshirish orqali o'z o'quvchilarining ta'lim jarayonini yanada qiziqarli va samarali qilishlari mumkin. Xorij tajribasi asosida boshlang'ich sinf o'qituvchilarini kreativ salohiyatini oshirishda qo'llaniladigan usullar va metodlar, o'qituvchilarning professional rivojlanishlariga, o'z o'quvchilariga ta'lim berishda innovatsion yondashuvlarni qo'llashlariga yordam beradi. Bu jarayon, o'z navbatida, jamiyatda kreativ fikrli, innovatsion va raqobatbardosh avlodni shakllantirishga xizmat qiladi. Shunday qilib, xorij tajribasi bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini kreativ salohiyatini oshirishda muhim manba bo'lib, ta'lim jarayonini yanada samarali va qiziqarli qilishga yordam beradi. O'qituvchilar o'zlarining kreativ salohiyatlarini oshirish orqali nafaqat o'z faoliyatlarini, balki o'z o'quvchilarining ta'lim jarayonini ham yanada samarali qilishlari mumkin. Bu esa, o'z navbatida, jamiyatda kreativ fikrli, innovatsion va raqobatbardosh avlodni shakllantirishga xizmat qiladi. Xorij tajribasi o'qituvchilarga kreativ fikrlarni rivojlantirish, yangi g'oyalarni yaratish va o'z o'quvchilariga ta'lim berishda innovatsion yondashuvlarni qo'llashda yordam beradigan muhim vosita sifatida xizmat qiladi. O'qituvchilar o'z o'quvchilarining kreativ salohiyatlarini oshirish orqali ta'lim jarayonini yanada samarali va qiziqarli qilishlari mumkin. Bu esa, o'z navbatida, jamiyatda kreativ fikrli, innovatsion va raqobatbardosh avlodni shakllantirishga yordam beradi. [6]

Xorij tajribasi bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini kreativ salohiyatini oshirishda muhim ahamiyatga ega. O'qituvchilar o'zlarining kreativ salohiyatlarini rivojlantirish orqali o'z o'quvchilariga ta'lim berishda innovatsion yondashuvlarni qo'llashlari mumkin. Bu jarayon, o'z navbatida, jamiyatda kreativ fikrli, innovatsion va raqobatbardosh avlodni shakllantirishga



xizmat qiladi. O‘qituvchilar o‘z o‘quvchilarining kreativ salohiyatlarini oshirish orqali ta’lim jarayonini yanada qiziqarli va samarali qilishlari mumkin.[7]

Xulosa.Shunday qilib, bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarida kreativ salohiyatni takomillashtirish professogrammasi, ta’lim tizimining rivojlanishiga, o‘qituvchilarning professionallik darajasini oshirishga va o‘quvchilarning kreativ salohiyatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Bu jarayon, o‘z navbatida, jamiyatda kreativ fikrli, innovatsion va raqobatbardosh avlodni shakllantirishga yordam beradi.

#### Adabiyotlar:

1. Abdurahmanov, A. (2020). "Creativity in Education: Theoretical and Practical Foundations". Tashkent: Teacher.
2. Mamatkulova, D. (2021). "Development of teacher's creative potential". Samarkand: Samarkand State University.
3. Tursunova, L. (2019). "Innovative educational technologies". Bukhara: Bukhara State University.
4. Khudoyberdiyev, S. (2022). "Creativity and Innovation in Education". Tashkent: Science and technology.
5. Kadirova, Z. (2023). "Teacher's Professional Development". Andijan: Andijan State University.
6. Israilov, I. (2020). "Creative education: theoretical and practical aspects". Nukus: Karakalpakstan State University.
7. Rasulova, N. (2021). "Creative approaches in the teaching process". Fergana: Fergana State University.
8. Muradov, A. (2022). "Development of teacher's creative abilities". Namangan: Namangan State University.
9. Shodmonova, G. (2023). "Innovative methods in primary education". Tashkent: National University of Uzbekistan.
10. Abdullaeva, F. (2020). "Creative Thinking and Learning". Karshi: Karshi State University.